

HT-prisen 2022

HT-prisen er etablert for å premiere det mest nyskapende bidrag til Historisk tidsskrift i forutgående utgivelsesår. For årets komite har arbeidet med å finne en prisvinner ikke bydd på vanskeligheter. Komiteen har enstemmig besluttet å tildele HT-pris for 2022 til Miriam Tveit, Mia Korpiola, Else Mundal og Helle Vogt for artikkelen «**En kvinne skal straffes for alle forbrytelser som en mann**» Kjønnsspesifikke straffer i nordisk middelalderlovgivning ca. 1100–ca. 1300, publisert i Historisk tidsskrift nr. 4 for 2022.

Med solid empirisk forankring drøfter de fire forfatterne likhet, variasjon og utvikling i kjønnsspesifikke straffer i de skandinaviske land og på Island i middelalderen. Utover det rent rettshistoriske, bidrar artikkelen til nye perspektiver på kjønnsroller og kvinner som handlende (og noen ganger fullt ansvarlige) subjekt i middelaldersamfunnet.

Artikkelen er velskrevet og tilgjengelig for en opplyst historieinteressert allmennhet. Den dekker et felt som ikke tidligere har blitt gjenstand for inngående empiriske analyser over landegrensene, og framstår dermed nyskapende og historiefaglig solid.

Komiteen vil særlig berømme forfatterne for en gjennomført komparativ innretning av artikkelen. På forbilledlig vis har de fire forfatterne evnet å innrette og videreutvikle sine beslektede forskningsinteresser inn mot en større og felles strafferettshistorisk syntese. Forfatterne undersøker hvorvidt straffene for nokså vanlige, men alvorlig lovbrudd som vold og drap, brudd på normene for seksualmoral og tyveri skulle straffes ulikt for kvinner og menn. Leseren blir tatt med på en grundig belysning av hva slags konkrete lovbrudd der den utmålte straffen var kjønnsspesifikk og videre hvordan det kan tolkes.

Fellestrekk og kontraster mellom de nordiske landene blir veid mot hverandre og drøftet i sammenheng med andre rettslige utviklingstrekk, slik som kontinuitet fra eldre lovklider, utviklingen av arverett og implementeringen av kanonisk rett. Tilnærmingen til det omfattende empiriske materialet er drevet frem av spørsmål som både tydeliggjør endringer og avleiringer av eldre rettspraksis. På den måten blir eksempelvis det tidvis sammensatte forholdet mellom familien eller mannens ære, og individuelt ansvar dynamisk og innsiktsfullt diskutert. Det som for vår tid kan framstå som ubehagelig innsikt i straffemetoder og menneskesyn blir diskutert ut fra sin tids premisser, både rettshistorisk og samfunnsmessig. Det er et gjennomført trekk ved artikkelen, at disse perspektivene blir ivarettatt og drøftet gjennomgående. Spørsmålet om

hvordan en skal tolke at den samme forbrytelsen førte til henging for menn og levende begravning for kvinner, og hvor vidt en gravid lovovertreder unngikk en fatal straffeutmåling er et av mange eksempel på dette. Forfatterne løfter fram diskusjonen om hvordan rettskildene forstod forholdet mellom individuelt ansvar og samfunnskollektivets behov, og hvordan kristen ideologi og hevdvunne æresbegrep og samfunnets mer pragmatiske behov alle kan legges til grunn for tolkingene av de til dels store forskjellene innen de nordiske lovområdene.

Komiteen gratulerer Tveit, Korpiola, Mundal og Vogt med HT-prisen for 2022.